

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

SEKCJA 1: Identyfikacja substancji/mieszaniny i identyfikacja spółki/ przedsiębiorstwa

1.1 Identyfikator produktu

Kunstharzspachtel 1022

1.2 Istotne zidentyfikowane zastosowania substancji lub mieszaniny oraz zastosowania odradzane

Istotne określone zastosowania

Kategorie produktu [PC]

PC9 - Powlekanie i farby, wypełniacze, masy szpachlowe, rozcieńczalniki

Zastosowania, których się nie zaleca

Nie są dostępne żadne informacje o zdefiniowanych w Rozporządzeniu REACH zakresach zastosowania, od których się odradza. Podczas obróbki przestrzegać informacji zawartych w karcie praktycznego stosowania lub w arkuszu danych technicznych produktu.

1.3 Dane dotyczące dostawcy karty charakterystyki

Dostawca (producent/importer/wyłączny przedstawiciel/dalszy użytkownik/handlowiec)

Brillux Polska Sp. z o.o.
www.brillux.pl

Ulica : ul. Miodowa 14

Kod pocztowy/miejscowość : 00-246 Warszawa

Telefon : +48 91 88157-00

Osoba do kontaktów w sprawie informacji :

Osoba odpowiedzialna za kartę charakterystyki:sdb@brillux.pl

1.4 Numer telefonu alarmowego

Poza godzinami pracy (09:00 - 17:00):

(Giftinformationszentrum-Nord, Göttingen, Konsultacje w języku niemieckim i angielskim)

Telefon: +49 (0)551-19240.

SEKCJA 2: Identyfikacja zagrożeń

2.1 Klasyfikacja substancji lub mieszaniny

Klasyfikacja zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008 [CLP]

Żadne

Dodatkowe wskazówki

Produkt nie stanowi niebezpiecznej mieszanki zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008 (CLP) w wersji aktualnie obowiązującej.

2.2 Elementy oznakowania

Oznakowanie zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008 [CLP]

Szczególne zasady dotyczące uzupełniających elementów etykiety dla niektórych mieszanin

EUH210 Karta charakterystyki dostępna na żądanie.

2.3 Inne zagrożenia

Potencjalne szkodliwe oddziaływania na środowisko

Produkt nie zawiera żadnych substancji, które spełniają kryteria dla PBT lub vPvB zgodnie z Załącznikiem XIII Rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH).

SEKCJA 3: Skład/informacja o składnikach

3.2 Mieszaniny

Opis

Mieszanka wyszczególnionych poniżej substancji z domieszką innych substancji w ilościach niepodlegających wymogowi

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

oznakowania.

Składniki niebezpieczne

KSYLEN ; Numer rejestru REACH. : 01-2119488216-32 ; Nr WE : 215-535-7; Nr CAS : 1330-20-7

Udział wagowy : $\geq 5 - < 7 \%$

Zaszeregowanie 1272/2008 [CLP] : Flam. Liq. 3 ; H226 Asp. Tox. 1 ; H304 STOT RE 2 ; H373 Acute Tox. 4 ;
H312 Acute Tox. 4 ; H332 Skin Irrit. 2 ; H315 Eye Irrit. 2 ; H319 STOT SE 3 ;
H335

WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE ; Numer rejestru REACH. : 01-2119463258-33 ; Nr WE : 919-857-5

Udział wagowy : $\geq 3 - < 5 \%$

Zaszeregowanie 1272/2008 [CLP] : Flam. Liq. 3 ; H226 Asp. Tox. 1 ; H304 STOT SE 3 ; H336

ETYLOBENZEN ; Numer rejestru REACH. : 01-2119489370-35 ; Nr WE : 202-849-4; Nr CAS : 100-41-4

Udział wagowy : $\geq 1 - < 1,5 \%$

Zaszeregowanie 1272/2008 [CLP] : Flam. Liq. 2 ; H225 Asp. Tox. 1 ; H304 STOT RE 2 ; H373 Acute Tox. 4 ;
H332 Aquatic Chronic 3 ; H412

KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Numer rejestru REACH. : 01-2119979088-21 ; Nr WE : 245-018-1; Nr CAS : 22464-99-9

Udział wagowy : $\geq 0,15 - < 0,2 \%$

Zaszeregowanie 1272/2008 [CLP] : Repr. 2 ; H361

Dodatkowe wskazówki

Wykorzystane węglowodory nie zawierają benzolu lub zawierają benzol w stężeniu < 0,1% wagi i spełniają tym samym przepisy Adnotacji P do Załącznika VI Rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 (Rozporządzenia CLP).

Pełny tekst zwrotów H i EUH: patrz sekcja 16.

SEKCJA 4: Środki pierwszej pomocy

4.1 Opis środków pierwszej pomocy

Informacje ogólne

Bezwzględnie usuwać zanieczyszczoną odzież. W razie wystąpienia objawów lub w przypadku wątpliwości zasięgnąć porady lekarza. W razie utraty przytomności: pozycja boczna ustalona - Wezwać lekarza. W razie utraty przytomności nie aplikować żadnych środków doustnie. W razie konieczności zasięgnięcia porady lekarza należy pokazać pojemnik lub etykietę.

Po wdechu

W razie wystąpienia objawów wyprowadzić osobę na świeże powietrze i utrzymywać w ciepłe. W razie nieregularnego oddechu/bezdechu: wspomaganie oddychania. Zasięgnąć porady lekarza i podać szczegółową nazwę substancji.

W przypadku kontaktu ze skórą

Bezwzględnie zdjąć zabrudzoną lub nasiąkniętą odzież. Umyć mydłem i wodą, spłukać. Nie korzystać z rozpuszczalników ani rozcieńczalników! W razie nieustępującego podrażnienia skóry, skontaktować się z lekarzem.

Jeśli nastąpił kontakt z oczami

Usunąć szkła kontaktowe, nie zamykać oczu. Oczy płukać przez kilka minut przy uchylonych powiekach pod bieżącą wodą lub roztworem do płukania oczu; zasięgnąć porady lekarza.

Po połknięciu

Pić wodę małymi łykami. Uspokoić osobę poszkodowaną. Nie wywoływać wymiotów. W razie połknięcia natychmiast zasięgnąć porady lekarskiej i pokazać opakowanie lub etykietę produktu.

4.2 Najważniejsze ostre i opóźnione objawy oraz skutki narażenia

Możliwe objawy: bóle głowy, oszołomienie, zawroty głowy oraz podrażnienia oczu, skóry i dróg oddechowych.

4.3 Wskazania dotyczące wszelkiej natychmiastowej pomocy lekarskiej i szczególnego postępowania z poszkodowanym

Brak innych istotnych.

SEKCJA 5: Postępowanie w przypadku pożaru

5.1 Środki gaśnicze

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

Odpowiednie środki gaśnicze

W razie pożaru: do gaszenia korzystać z piany, dwutlenku węgla, proszku lub mgły wodnej.

Niewłaściwe środki gaśnicze

W razie pożaru: do gaszenia nie wykorzystywać silnego strumienia wody.

5.2 Szczególne zagrożenia związane z substancją lub mieszaniną

Niebezpieczne produkty spalania

W razie pożaru powstaje gęsty, czarny dym. Wdychanie niebezpiecznych produktów rozkładu może powodować poważne szkody zdrowotne.

5.3 Informacje dla straży pożarnej

Szczególne zabezpieczenia w zwalczaniu pożaru

W razie pożaru spowodowanego przez produkt podczas gaszenia trzymać w pogotowiu i ewentualnie korzystać z wyposażenia ochrony dróg oddechowych z niezależnym od otoczenia dopływem powietrza.

5.4 Dodatkowe wskazówki

W razie pożaru chłodzić zagrożone pojemniki wodą. Woda do gaszenia nie powinna dostać się do kanalizacji lub zbiorników wodnych.

SEKCJA 6: Postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska

6.1 Indywidualne środki ostrożności, sprzęt ochronny i procedury w sytuacjach awaryjnych

Przestrzegać przepisów bezpieczeństwa (patrz ustęp 7 i 8). Ze względu na zawartość rozpuszczalnika organicznego przechowywać z dala od źródeł zapłonu i dobrze wietrzyć pomieszczenie. Nie wdychać oparów. Unikać kontaktu ze skórą i oczami.

6.2 Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska

Nie wylewać do kanalizacji. W razie zanieczyszczenia rzek, jezior lub kanalizacji, powiadomić właściwe organy zgodnie z lokalnymi przepisami. Zanieczyszczoną ciecz pozostałą po myciu zatrzymać i poddać odpowiedniej utylizacji.

6.3 Metody i materiały zapobiegające rozprzestrzenianiu się skażenia i służące do usuwania skażenia

Do czyszczenia

Uwolniony produkt absorbować obojętnym materiałem chłonny (np. piaskiem, ziemią, ziemią okrzemkową, wermikulitem), zebrać do przeznaczonych do tego pojemników zgodnie z lokalnymi przepisami. Następnie wyczyścić zanieczyszczone powierzchnie powszechnie dostępnym środkiem czystości na bazie wody lub wodnym roztworem środków powierzchniowo czynnych. W miarę możliwości nie korzystać z rozpuszczalników organicznych.

6.4 Odniesienia do innych sekcji

Informacje dotyczące bezpiecznego korzystania, patrz rozdział 7.
Informacje dotyczące osobistego wyposażenia ochronnego: patrz ustęp 8.
Informacje dotyczące utylizacji: patrz ustęp 13.

SEKCJA 7: Postępowanie z substancjami i mieszaninami oraz ich magazynowanie

7.1 Środki ostrożności dotyczące bezpiecznego postępowania

Środki ochronne

Zapewnić dobrą wentylację pomieszczenia i miejsc pracy. Unikać powstawania palnych i wybuchowych oparów rozpuszczalników w powietrzu i przekroczenia wartości granicznych w miejscu pracy. Materiał należy stosować tylko w miejscach, chronionych przed dostępem światła, ognia i z dala od innych, groźących zapłonem, zagrożeń. Przestrzegać ustawowych przepisów bezpieczeństwa. Rozdział 8/ zwrócić uwagę na wyposażenie ochrony osobistej. Unikać kontaktu ze skórą i oczami. Przed użyciem przeczytać etykietę. Stosować wyłącznie na zewnątrz lub w dobrze wentylowanym pomieszczeniu.

Środki ochrony przeciwpożarowej

Opary rozpuszczalników są cięższe od powietrza i rozprzestrzeniają się nad podłożem. W połączeniu z powietrzem opary tworzą mieszaninę wybuchową.
Unikać stężeń powodujących powstawanie palnych lub wybuchowych mieszanek oparów z powietrzem. Ponadto

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

uniknąć stężeń oparów przekraczających wartości graniczne w miejscu pracy (AGW i MAK). Przechowywać z dala od źródeł zapłonu; nie palić tytoniu. Uziemić/połączyć pojemnik i sprzęt odbiorczy. Używać sprzętów elektrycznych, instalacji wentylacyjnych, oświetlenia i przewodów przeciwwybuchowego sprzętu. Używać wyłącznie nieiskrzących narzędzi. Przedsięwziąć środki ostrożności zapobiegające statycznemu rozładowaniu.

Środki do zahamowania tworzenia się aerozolu i pyłu

Nie wdychać oparów ani mgły natryskowej.

Wskazówki na temat ogólnej higieny przemysłowej

Podczas wykonywania prac nie spożywać posiłków i napojów oraz nie palić tytoniu. Przed przerwami w pracy oraz po jej zakończeniu myć ręce. Bezwzględnie zdjąć odzież zabrudzoną produktem.

7.2 Warunki bezpiecznego magazynowania, w tym informacje dotyczące wszelkich wzajemnych niezgodności

Wymagania dla pomieszczeń magazynowych i pojemników

Instalacje elektryczne muszą być odpowiednio zabezpieczone przed wybuchem. Podłogi muszą przewodzić prąd elektryczny. Dokładnie zamykać napoczęte opakowania i przechowywać w pionie, aby zapobiec wydostawaniu się materiału. Do opróżniania pojemnika nie używać ciśnienia, pojemnik nie jest pod ciśnieniem! Palenie tytoniu zabronione. Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony. Nie składować w pomieszczeniach socjalnych ani odpoczynkowych. Przechowywać wyłącznie w oryginalnych opakowaniach lub pojemnikach zalecanych przez producenta. Przechowywać w miejscu niedostępnym dla dzieci. Przechowywać w dobrze wentylowanym miejscu. Przechowywać w chłodnym miejscu.

Wskazówki do składowania kolektywnego

Przechowywać z dala od materiałów o silnym odczynie kwaśnym lub alkalicznym oraz substancji utleniających. Nie składować razem z żywnością ani paszą.

Informacje dodatkowe na temat warunków składowania

Przechowywać w szczelnie zamkniętych opakowaniach, w suchym i chłodnym miejscu. Składować w temperaturze między 5 a 35°C w suchym miejscu o dobrej wentylacji.

7.3 Szczególne zastosowanie(-a) końcowe

Podczas obróbki przestrzegać informacji zawartych w karcie praktycznego stosowania lub w arkuszu danych technicznych produktu.

SEKCJA 8: Kontrola narażenia/środki ochrony indywidualnej

8.1 Parametry dotyczące kontroli

Wartości graniczne na stanowisku roboczym

KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7

Typ wartości dopuszczalnej (kraj pochodzenia) : NDS (PL)
Wartość graniczna : 100 mg/m³
Wersja :

ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4

Typ wartości dopuszczalnej (kraj pochodzenia) : NDS (PL)
Wartość graniczna : 200 mg/m³
Wersja :

Typ wartości dopuszczalnej (kraj pochodzenia) : NDSCH (PL)
Wartość graniczna : 400 mg/m³
Wersja :

Wartości DNEL/DMEL i PNEC

DNEL/DMEL

Typ wartości dopuszczalnej : DNEL/DMEL (Konsument) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia : Wdychanie
Częstość narażenia : Krótki czas (zapalny)
Wartość graniczna : 174 mg/m³
Typ wartości dopuszczalnej : DNEL/DMEL (Konsument) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)

Karta charakterystyki

zgodnie z Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (REACH)

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	14,8 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Doustny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	1,6 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	108 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Krótki czas (zapalny)
Wartość graniczna :	289 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Krótki czas (zapalny)
Wartość graniczna :	174 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	77 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Doustny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	300 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	300 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	900 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	300 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	1500 mg/kg
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Przemysł) (ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Krótki czas (zapalny)
Wartość graniczna :	289 mg/m ³

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Przemysł) (ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długi czas (powtórzony)
Wartość graniczna :	77 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Przemysł) (ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długi czas (powtórzony)
Wartość graniczna :	180 mg/kg
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Nr CAS : 22464-99-9)
Droga narażenia :	Doustny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	4,51 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Nr CAS : 22464-99-9)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	8,13 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Konsument) (KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Nr CAS : 22464-99-9)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	3,25 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Nr CAS : 22464-99-9)
Droga narażenia :	Wdychanie
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	32,97 mg/m ³
Typ wartości dopuszczalnej :	DNEL/DMEL (Profesjonalna/y) (KWAS 2-ETYLOHEKSANOWY, SÓL CYRKONU ; Nr CAS : 22464-99-9)
Droga narażenia :	Skórny
Częstość narażenia :	Długotrwałe
Wartość graniczna :	6,49 mg/kg
Współczynnik bezpieczeństwa :	1 Days
PNEC	
Typ wartości dopuszczalnej :	PNEC (Zasoby wodne, Woda słodka) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Woda (Włącznie z oczyszczalnią)
Wartość graniczna :	0,327 mg/l
Typ wartości dopuszczalnej :	PNEC (Osad, woda słodka) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Woda (Włącznie z oczyszczalnią)
Wartość graniczna :	12,46 mg/kg
Typ wartości dopuszczalnej :	PNEC soil (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Ziemia
Wartość graniczna :	2,31 mg/kg
Typ wartości dopuszczalnej :	PNEC (Oczyszczalnia ścieków) (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Woda (Włącznie z oczyszczalnią)
Wartość graniczna :	6,58 mg/l

8.2 Kontrola narażenia

Stosowne techniczne środki kontroli

Zapewnić dobrą wentylację. Można skorzystać z lokalnego odciągu lub instalacji wentylacyjnej. Jeżeli to nie wystarczy, aby utrzymać stężenie oparów rozpuszczalników poniżej wartości granicznych w miejscu pracy, należy korzystać z odpowiedniej ochrony dróg oddechowych. Przestrzegać danych zawartych w ustępie 7.

Środki ochrony indywidualnej

Ochrona oczu / twarzy

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

Korzystać z szczególnie przylegających okularów ochronnych.

Ochrona skóry

Ochrona dłoni

Podczas zastosowania zgodnego z przeznaczeniem korzystać z rękawic ochronnych z kauczuku nitrilowego o grubości 0,38 mm.

Czas skuteczności rękawic ochronnych: >=8h.

Należy przestrzegać wskazówek producenta.

W razie dłuższego lub powtarzającego się kontaktu należy zwrócić uwagę, że wyszczególnione powyżej czasy ochronnego działania materiału mogą w praktyce być dużo krótsze. W razie uszkodzenia lub pierwszych oznak zużycia bezzwłocznie wymienić rękawice ochronne. W razie korzystania z rękawic ochronnych zaleca się zakładanie wewnętrznych rękawiczek bawełnianych! Utracone w wyniku mycia natłuszczenie skóry rąk uzupełniać tłustymi maściami do skóry.

Ochrona ciała

Korzystać z odzieży roboczej.

Ochrona dróg oddechowych

Podczas aplikacji produktu za pomocą pędzla lub wałka w miejscach pracy o dobrej wentylacji ochrona dróg oddechowych nie jest konieczna. Przy niedostatecznej wentylacji miejsca pracy, w razie przekroczenia wartości granicznych w miejscu pracy (AGW lub MAK) dla stężenia rozpuszczalników, należy korzystać z odpowiedniej ochrony dróg oddechowych. Korzystać z półmaski malarskiej z łączem z gwintem okrągłym EN 148-1 (filtr przykręcany) oraz z filtropochłaniaczem A1 - P2 zgodnie z DIN EN 14387.

Ogólne środki ochrony i higieny

Unikać kontaktu z oczami i skórą. Bezzwłocznie zdjąć odzież zabrudzoną produktem. Podczas wykonywania prac nie spożywać posiłków i napojów oraz nie palić tytoniu. Myć ręce przed przerwami w pracy i po jej zakończeniu. Zapewnić dobrą wentylację pomieszczenia i miejsc pracy. Nie wdychać oparów.

Kontrola narażenia środowiska

Nie dopuścić do przedostania się do wód i gleby. W razie zanieczyszczenia rzek, jezior lub kanalizacji, powiadomić właściwe organy zgodnie z lokalnymi przepisami.

SEKCJA 9: Właściwości fizyczne i chemiczne

9.1 Informacje na temat podstawowych właściwości fizycznych i chemicznych

Wygląd

Klejstrowaty.

Kolor : zgodnie z oznakowaniem produktu

Zapach

characteristic

Specjalne dane bazowe dotyczące bezpieczeństwa

Temperatura zapłonu :			nie dotyczy
Temperatura samozapłonu :			nie dotyczy
Dolna granica wybuchowości :			0,8 % obj
Górna granica wybuchowości :			nie dotyczy
Dampfdruck:	(20 °C)		14 mbar
Gęstość :	(20 °C)	ok.	2,31 g/cm ³
Badanie rozpuszczalności :	(20 °C)	<	3 %
Rozpuszczalność w wodzie :	(20 °C)		nierozpuszczalny
Lepkość :	(20 °C)		pasty
Ilość rozpuszczalnika :			12 % wag
VOC-Gehalt (DIN ISO 11890):			273 g/l

9.2 Inne informacje

Nie określono innych właściwości fizyczno-chemicznych.

SEKCJA 10: Stabilność i reaktywność

10.1 Reaktywność

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

W przypadku zgodnego z przeznaczeniem korzystania i magazynowania produktu nie są znane żadne niebezpieczeństwa związane z jego ew. reaktywnością.

10.2 Stabilność chemiczna

Produkt stabilny w przypadku przestrzegania zalecanych przepisów związanych z magazynowaniem i zastosowaniem (patrz ustęp 7).

10.3 Możliwość występowania niebezpiecznych reakcji

Opary rozpuszczalników mogą wytwarzać wybuchową mieszaninę w połączeniu z powietrzem.

10.4 Warunki, których należy unikać

Aby zapobiec powstawaniu palnych mieszanek oparów z powietrzem, należy zapewnić dobrą wentylację (np. instalację wentylacyjną). Chronić przed mrozem, wysokimi temperaturami i promieniami słonecznymi.

Ściereczki zanieczyszczone rozpuszczalnikami mogą ulec samozapłonowi. Dlatego należy zadbać o bezpieczną utylizację odpadów.

10.5 Materiały niezgodne

W przypadku odpowiedniego stosowania i magazynowania nie są nam znane żadne niebezpieczne reakcje. Przechowywać z dala od materiałów o silnym odczynie kwaśnym lub alkalicznym oraz substancji utleniających, aby zapobiec reakcjom egzotermicznym.

10.6 Niebezpieczne produkty rozkładu

W przypadku odpowiedniego stosowania i magazynowania nie są znane żadne niebezpieczne produkty rozkładu. W przypadku wysokich temperatur lub w razie pożaru mogą powstawać niebezpieczne produkty rozkładu, np. dwutlenek węgla, tlenek węgla, dym, tlenki azotu.

SEKCJA 11: Informacje toksykologiczne

11.1 Informacje dotyczące skutków toksykologicznych

Ostre działania

Ostra toksyczność:

- Ostra toksyczność dla dróg pokarmowych: brak danych dla mieszanki
- Ostra toksyczność dla skóry: brak danych dla mieszanki
- Ostra toksyczność dla dróg oddechowych: brak danych dla mieszanki.

Ostra toksyczność oralna

Parametr :	LD50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Doustny
Gatunki :	Szczur
Dawka skuteczna :	4300 mg/kg
Parametr :	LD50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Doustny
Gatunki :	Szczur
Dawka skuteczna :	> 5000 mg/kg
Parametr :	LD50 (ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4)
Droga narażenia :	Doustny
Gatunki :	Szczur
Dawka skuteczna :	3500 mg/kg

Ostra toksyczność skórna

Parametr :	LD50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Droga narażenia :	Skórny
Gatunki :	Królik
Dawka skuteczna :	2000 mg/kg
Parametr :	LD50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Droga narażenia :	Skórny
Gatunki :	Królik
Dawka skuteczna :	> 5000 mg/kg
Parametr :	LD50 (ETYLOBENZEN ; Nr CAS : 100-41-4)
Droga narażenia :	Skórny

Karta charakterystyki

zgodnie z Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (REACH)

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

Gatunki : Królik
Dawka skuteczna : 5000 mg/kg

Ostra toksyczność inhalacyjna

Parametr : LC50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)

Droga narażenia : Wdychanie

Gatunki : Szczur

Dawka skuteczna : 22 mg/l

Czas narażenia : 4 h

Parametr : LD50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)

Droga narażenia : Wdychanie

Gatunki : Szczur

Dawka skuteczna : > 5 mg/l

Czas narażenia : 4 h

Działanie drażniące i żrące

Działanie drażniące:

- Na skórę: Powtarzające się narażenie może powodować wysuszenie lub pęknięcie skóry.
- Na oczy: Może powodować łagodne podrażnienie oczu
- Dróg oddechowych: Może powodować podrażnienie dróg oddechowych.

Sensybilizacja

Nie jest znane działanie uczulające produktu.

Działania CMR (działanie wywołujące raka, zmieniające cechy dziedziczne i zagrażające rozrodczości)

Produkt nie został zaklasyfikowany jako mutagenny, rakotwórczy ani działający szkodliwie na rozrodczość (cechy CMR).

Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie jednorazowe

Wdychanie rozpuszczalników w ilości powyżej wartości granicznych dla miejsca pracy może prowadzić do szkód zdrowotnych, takich jak podrażnienia śluzówek i układu oddechowego, uszkodzeń nerek i wątroby oraz zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego.

Objawy: bóle głowy, zawroty głowy, zmęczenie, osłabienie mięśni, działanie otumaniające, a w wyjątkowych przypadkach utrata przytomności.

Zachłapania rozpuszczalnikami mogą powodować podrażnienia i nieodwracalne uszkodzenia oczu.

Działanie toksyczne na narządy docelowe – narażenie powtarzane

Długotrwały lub powtarzający się kontakt z produktem powoduje wysuszenie skóry. Produkt może również dostać się do organizmu przez skórę.

Zagrożenie spowodowane aspiracją

Produkt zawiera substancje zaklasyfikowane jako toksycznej podczas aspiracji kategorii 1 zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1272/2008.

Ze względu na zwiększoną lepkość (> 20,5 mm² / sw temperaturze 40 ° C) produkt nie jest klasyfikowany jako toksyczny po aspiracji.

11.4 Inne szkodliwe skutki działania

Inne obserwacje

Nie przewiduje się, aby produkt ten miał działanie szkodliwe dla zdrowia w razie podejmowania odpowiednich środków BHP i stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

11.5 Informacje dodatkowe

Produkt nie został przetestowany, ale poddany ocenie i zgodnie z rozporządzeniem CLP (WE) nr 1272/2008 i klasyfikacji w zakresie zagrożeń toksykologicznych. Szczegóły patrz rozdział 2 i 3.

Zgodnie z naszym doświadczeniem i posiadanymi przez nas informacjami w przypadku zachowania odpowiednich środków ostrożności oraz zgodnego z przeznaczeniem zastosowania produkt nie ma działania szkodliwego dla zdrowia.

SEKCJA 12: Informacje ekologiczne

12.1 Toksyczność

Nie przewiduje się żadnych poważnych ani chronicznych uszkodzeń organizmów wodnych powodowanych przez

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

produkt.

Toksyna wodna

Silna (krótkotrwała) toksyczność dla ryb

Parametr : LC50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Gatunki : Oncorhynchus mykiss (Pstrąg tęczowy)
Dawka skuteczna : 2,6 mg/l
Czas narażenia : 96 h
Parametr : LC50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Gatunki : Oncorhynchus mykiss (Pstrąg tęczowy)
Dawka skuteczna : > 1000 mg/l

Ostra (krótkotrwała) toksyczność dla dafni

Parametr : EC50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Gatunki : Daphnia magna (duża pchła wodna)
Dawka skuteczna : 1 - 10 mg/l
Czas narażenia : 48 h
Parametr : EC50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Gatunki : Daphnia magna (duża pchła wodna)
Dawka skuteczna : > 1000 mg/l
Czas narażenia : 48 h
Parametr : NOELR (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Gatunki : Daphnia magna (duża pchła wodna)
Dawka skuteczna : 0,23 mg/l
Czas narażenia : 21 Days

Ostra (krótkotrwała) toksyczność alg

Parametr : IC50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Gatunki : Scenedesmus subspicatus
Dawka skuteczna : 2,2 mg/l
Parametr : ErC50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Gatunki : Pseudokirchneriella subcapitata
Dawka skuteczna : > 1000 mg/l
Czas narażenia : 72 h
Parametr : EbC50 (WĘGLOWODORY, C9-C11, N-ALKANY, IZOALKANY, CYKLICZNE, < 2% ZWIĄZKI AROMATYCZNE)
Gatunki : Pseudokirchneriella subcapitata
Dawka skuteczna : > 1000 mg/l
Czas narażenia : 72 h

Toksyczność bakterii

Parametr : EC50 (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Gatunki : Bacteria toxicity
Dawka skuteczna : 96 mg/l
Czas narażenia : 24 h

12.2 Trwałość i zdolność do rozkładu

Nie są dostępne żadne dane dotyczące potencjału produktu w zakresie trwałości i biodegradowalności.

Biodegradacja

Parametr : Biodegradation (KSYLEN ; Nr CAS : 1330-20-7)
Inokulum : Biodegradation
Dawka skuteczna : > 60 %
Czas narażenia : 28 Days

12.3 Zdolność do bioakumulacji

Nie są dostępne żadne dane dotyczące potencjalnej zdolności produktu do bioakumulacji.
Nie istnieją również żadne informacje na temat jego poszczególnych składników.

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

12.4 Mobilność w glebie

Nie są dostępne żadne dane dotyczące potencjalnej mobilności produktu w glebie.
Należy unikać przedostawania się produktu do gleby, wód i kanalizacji.

12.5 Wyniki oceny właściwości PBT i vPvB

Produkt nie zawiera żadnych istotnych substancji, które zostały poddane ocenie jako trwałe, wykazujące zdolność do bioakumulacji i toksyczne (PBT) lub jako bardzo trwałe i wykazujące bardzo dużą zdolność do bioakumulacji (vPvB).

12.6 Inne szkodliwe skutki działania

Brak dostępnych informacji.

12.7 Dodatkowe informacje ekotoksykologiczne

Unikać przedostawania się do gleby, wód i kanalizacji.

Produkt został poddany ocenie na podstawie zsumowania składników zaklasyfikowanych zgodnie z rozporządzeniem CLP (WE) nr 1272/2008 i zaklasyfikowany według właściwości toksykologicznych. Szczegóły patrz ustęp 2 i 3.

SEKCJA 13: Postępowanie z odpadami

13.1 Metody unieszkodliwiania odpadów

Usuwanie produktu/opakowania

Kod odpadów/oznaczenia odpadów zgodnie z EAK/AVV

Kod odpadu Produkt

Kodów odpadów: 08 04 09* odpadowe kleje i szczeliwa zawierające rozpuszczalniki organiczne lub inne substancje niebezpieczne

Kod odpadu opakowanie

Kod odpadu zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym oznakowania odpadów (AVV): 15 01 10* opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub zanieczyszczone takimi substancjami.

Rozwiązania postępowania z odpadami

Prawidłowe usuwanie / Produkt

Zawartość/pojemniki usuwać zgodnie z lokalnymi przepisami urzędowymi za pośrednictwem przedsiębiorstwa utylizacyjnego lub punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Nie utylizować wraz z odpadami domowymi. Nie wylewać do wód ani kanalizacji.

Prawidłowe usuwanie / Opakowanie

Do utylizacji oddawać jedynie opakowania całkowicie opróżnione z resztek materiału. Nieoczyszczone opakowania należy utylizować tak samo jak substancję.

SEKCJA 14: Informacje dotyczące transportu

14.1 Numer UN (numer ONZ)

Towar nie jest klasyfikowany jako niebezpieczny w świetle przepisów transportowych.

14.2 Prawidłowa nazwa przewozowa UN

Towar nie jest klasyfikowany jako niebezpieczny w świetle przepisów transportowych.

14.3 Klasa(-y) zagrożenia w transporcie

Towar nie jest klasyfikowany jako niebezpieczny w świetle przepisów transportowych.

14.4 Grupa opakowaniowa

Towar nie jest klasyfikowany jako niebezpieczny w świetle przepisów transportowych.

14.5 Zagrożenia dla środowiska

Towar nie jest klasyfikowany jako niebezpieczny w świetle przepisów transportowych.

14.6 Szczególne środki ostrożności dla użytkowników

Żadne

14.7 Transport luzem zgodnie z załącznikiem II do konwencji MARPOL i kodeksem IBC

Nie dotyczy ze względu na brak masowego transportu produktu zgodnie z wytycznymi międzynarodowej organizacji żeglugi (IMO).

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

SEKCJA 15: Informacje dotyczące przepisów prawnych

15.1 Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa, zdrowia i ochrony środowiska specyficzne dla substancji lub mieszaniny

Przepisy UE

Pozostałe przepisy UE

Dyrektywa 2004/42/WE w sprawie ograniczeń emisji LZO z farb i lakierów

Produkt nie podlega dyrektywie 2004/42/WE w sprawie ograniczeń emisji lotnych związków organicznych w wyniku stosowania rozpuszczalników organicznych w niektórych farbach i lakierach oraz produktach do odnawiania pojazdów.

Przepisy krajowe

Informacje dodatkowe

Zgodnie z kryteriami oceny z wykorzystaniem penetrometru (umowa ADR, część 2, ustęp 2.3.4) produkt został uznany jako substancja stała i spełnia tym samym kryteriów dla substancji stałych zgodnie z TRWS (reguły techniczne dla substancji niebezpiecznych) 779 cyfra 2.1.1.

15.2 Ocena bezpieczeństwa chemicznego

Nie przeprowadzono oceny bezpieczeństwa substancji.

SEKCJA 16: Inne informacje

16.1 Wskazanie zmiany

Żadne

16.2 Skrót i akronimy

ADN: Accord européen relatif au transport international des marchandises dangereuses par voies de navigation intérieures

ADR: Accord européen relatif transport des marchandises dangereuses par route

AOX: Adsorbowalne organicznie związane chlorowce (Adsorbable Organic halogen compounds)

ATEmix: Oszacowaną toksyczność ostrą

BCF: Bio-Concentration Factor

CAS: Chemical Abstract Service

CLP: Sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania (Classification, Labelling and Packaging)

CMR: Substancji, które mutagenne lub działające szkodliwie na rozrodczość (Carcinogenic, Mutagenic, toxic for Reproduction)

CSR: Raport bezpieczeństwa chemicznego (Chemical Safety Report)

DNEL: poziom niepowodujący zmian (Derived No Effect Level)

EC50: Punkt efektu połowicznego (Effective Concentration 50%)

ECHA: European Chemicals Agency

EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances

EKO: Europejskiego katalogu odpadów

ELINCS: European List of Notified Chemical Substances

GHS: Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów (Globally Harmonised System of Classification, Labelling and Packaging of Chemicals)

IATA: Międzynarodowe Zrzeszenie Przewoźników Powietrznych (International Air Transport Association)

IC50: Połowa maksymalnego stężenia hamującego (Inhibition Concentration 50%)

ICAO: Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (International Civil Aviation Organization)

IMDG Code: Międzynarodowy kodeks ładunków niebezpiecznych (International Maritime Dangerous Goods Code)

IMO: Międzynarodowa Organizacja Morska (International Maritime Organization)

LC50: Stężenie śmiertelne 50%

LD50: Dawka śmiertelna 50%

LOAEL: Lowest Observed Adverse Effect Level

LOEL: Lowest observable effect level

LZO: Lotne związki organiczne

MARPOL: Międzynarodowa konwencja o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (International Convention for the Prevention of Marine Pollution from Ships)

NDS: Najwyższe dopuszczalne stężenie

NLP: No Longer Polymers

NOAEC: No Observed Adverse Effect Concentration

Nazwa handlowa : Kunstharzspachtel 1022
Data opracowania : 30.11.2018
Data druku : 30.11.2018

Wersja : 1.0.0

NOAEL: No Observed Adverse Effect Level
NOEC: No Observed Effect Concentration
NOEL: No Observed Effect Level
OEL: Occupational Exposure Limit
PBT: Substancji trwałych, wykazujących zdolność do bioakumulacji i toksycznych
PNEC: Przewidywane stężenie niepowodujące zmian w środowisku (Predicted No Effect Concentration)
REACH: Sprawy rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals)
RID: Règlement International concernant le transport de marchandises dangereuses par chemin de fer
SVHC: potencjalnie niebezpieczne Substancje stanowiące bardzo duże zagrożenie Substancje (Substance of Very High Concern)
VOC: Lotne związki organiczne (Volatile Organic Compounds)
vPvB: Substancji bardzo dużej trwałości i bardzo dużej zdolności do biokumulacji (very persistent, very bioaccumulative)

16.3 Istotne dane bibliograficzne i informacje źródłowe

Żadne

16.4 Klasyfikacja mieszanin i stosowana metoda oceny zgodnie z rozporządzeniem (WE) NR 1272/2008 [CLP]

Ocena niebezpiecznych właściwości produktu została przeprowadzona zgodnie z Załącznikiem I Rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 (CLP).

16.5 Wydzwięk zdań H- i EUH (Numer i pełny opis)

H225	Wysoce łatwopalna ciecz i pary.
H226	Łatwopalna ciecz i pary.
H304	Połknięcie i dostanie się przez drogi oddechowe może grozić śmiercią.
H312	Działa szkodliwie w kontakcie ze skórą.
H315	Działa drażniąco na skórę.
H319	Działa drażniąco na oczy.
H332	Działa szkodliwie w następstwie wdychania.
H335	Może powodować podrażnienie dróg oddechowych.
H336	Może wywoływać uczucie senności lub zawroty głowy.
H361	Może działać szkodliwie na płodność lub na dziecko w łonie matki.
H373	Może powodować uszkodzenie narządów poprzez długotrwałe lub narażenie powtarzane.
H412	Działa szkodliwie na organizmy wodne, powodując długotrwałe skutki.

16.6 Wskazówki szkoleniowe

Żadne

16.7 Informacje dodatkowe

Żadne

Informacje podane w tej karcie charakterystyki odpowiadają naszej najlepszej wiedzy w momencie oddawania do druku. Informacje powinny dawać punkty odniesienia do bezpiecznego obchodzenia się zawartego w tym arkuszu o zachowaniu środków ostrożności produktu w przypadku jego magazynowania, obrabiania, transportu i usunięcia. Danych nie należy przenosić na inne produkty. Jeśli produkt zostanie zmieszany lub przetworzony z innymi materiałami, dane tego arkusza o zachowaniu ostrożności nie są przenośne nie bez pozwolenia na w ten sposób sporządzony nowy materiał.